

[Stinus]

Afspændingsprocessen er så godt som sat i stå. Den forestående konference i Madrid om sikkerhed og samarbejde i Europa frembyder en mulighed for igen at få sat gang i denne proces. Vi skal næppe forvente de store konkrete resultater af Madridmødet, men vi vil få en indikation af viljen eller den manglende vilje hos deltagerlandene.

Et af de spørgsmål, som vil blive debatteret i Madrid, er begrebet tillidskabende foranstaltninger, som også udgør en vigtig del af det franske forslag om en nedrustningskonference. Selv om det skete før den russiske invasion i Afghanistan, er der grund til at notere som noget positivt, at også Warszawa-pagtlandene har udtalt sig positivt om gennemførelsen af tillidskabende foranstaltninger. De tillidskabende foranstaltninger vedrører landenes militære sikkerhed, men der er også en økonomisk side af oprustningsproblematikken. Jeg har tidligere nævnt Brandtrappertens påpegnings af misforholdet mellem 450 mia dollars om året til militære udgifter og kun 20 mia dollars til udviklingsbistand. Over 7 mia kr. om dagen til militære formål! 500.000 dollars er prisen for en kampvogn eller for oprettelsen af 520 klasseværelser. 20 mill. dollars koster det at bygge et enkelt jetkampfly. Det samme ville være tilstrækkeligt til at indrette 40.000 landsbyapoteker i u-lande. På mindre end 2 dage bruger verden til militærudgifter et beløb, der svarer til FNs og samtlige særorganisationers budget for et år. Oprustningen har sin pris. Sagt med Brandtrappertens ord: flere våben gør ikke verden mere sikker, men mere fattig, eller med Robert McNamaras: det er altid i sidste ende et spørgsmål om prioritering: en ny generation jetjagere til luftvåbnet eller en ny generation af børn, som lever ud over deres femte fødselsdag.

Våbenhandelen udgør et særligt problem. Jeg tænker ikke her på et lille dansk rederis ulovlige våbenfragter til Sydafrika; jeg er overbevist om, at der vil blive set nærmere på den sag, selv om politimesteren i Lyngby siger, at det ikke er nogen hastesag. Men langt alvorligere er USAs, Sovjetunionens, Kinas, Frankrigs, Storbritanniens og Vesttysklands våbeneksport, som tilsammen udgør 90 pct. af den samlede våbeneksport og oven i købet 95 pct., når det drejer sig om eksport af tunge våben til u-lande.

Danmark er kun en lille brik i den store våbenhandel. Alligevel har vi fra radikal side fundet det rigtigt at fremsætte forslag til folketingsbeslutning vedrørende produktion og eksport af krigsmateriel. Ved førstebehandling af dette forslag sagde den radikale ordfører bl. a.: vi har fra Danmark ikke nogen særlig stor våbeneksport. Det ved alle. Det er ikke os, der er årsag til, at våbenproduktionen eskaleres, men vi bør vise eksemplet.

Det radikale venstre har også med henblik på bl. a. debatten om nedrustningsspørgsmålene set i sammenhæng med vor egen sikkerhedspolitik fremsat forslag om nedsættelse af et særligt udvalg til at vurdere problemerne med hensyn til dansk sikkerhedspolitik.

Vi glæder os over, at udenrigsministeren har stillet sig positivt til det radikale forslag, og vi imødeser med forventning nedsættelsen af et sådant udvalg. Vi håber, at udvalget kommer til at fungere så godt, at overvejelser og vurderinger i udvalget kan komme til at danne basis for fremtidige danske initiativer på nedrustningsområdet.

Arne Melchior (CD):

»Enhver gruppe, der vil gøre noget for nedrustningen, er velkommen.«

Sådan sluttede hr. Lasse Budtz sin ordførtale her, og ingen kan vel modsige ham, når han fremsætter denne erklæring. Nu møttede den sig her på kvinder i Danmark. Det kunne have været mænd, det kunne have været pensionister eller unge, det kunne have været præster, ingeniører, akademikere, skomagere, skræddere eller HKere. Der er mange mulige grupperinger, der kunne tænkes at ville gøre noget for nedrustningen, og selvfølgelig er de velkomne.

Ret afgørende er imidlertid spørgsmålet: kan de gøre noget for nedrustningen? Her er jeg mere end skeptisk. Kan folketinget gøre noget for nedrustningen i verden? Vi har lige hørt – og det er starten af hr. Stinus' tale – at FN ikke kan gøre noget for nedrustningen, for skønt FN altså har besluttet disse klare ord, som hr. Stinus citerede, måtte han selv konstatere, at der nu, snart to år efter, oprustes mere og mere. Det er vilkårene, det må vi erkende, og jeg tror desværre ikke, at folketinget kan gøre noget for nedrustningen i verden.